

Et samfunn med muligheter for alle

Taler

Erna Solberg

Dato

25 april 2008

Omstendigheter

Høyres landsmøte

1 Kjære Høyre-venner,

5 For et år siden sto jeg på denne talerstolen med et budskap:

Høyre skulle vinne valget.

Venner, vi vant valget!

10

Vi vant i de store byene - Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand og Drammen.

15 Vi vant i mellomstore byer - Sandefjord, Ålesund, Haugesund og Harstad.

Fra Båtsfjord i nord til Kristiansand i sør, finner vi kommuner med Høyre i førersetet.

20 Ja, vi vant i så mange små kommuner, at selv jeg begynte å bli skeptisk til kommunesammenslåinger.

25 På dette landsmøtet skal vi behandle vårt prinsippprogram - grunnlaget for Høyres mål om et samfunn med muligheter for alle.

30 Et prinsippprogram er viktig fordi det ikke bare sier noe om hva vi mener, men hvorfor vi mener det.

Vi vet at i møte med et samfunn i forandring trenger vi forankring.

35 Forankring i et prinsippprogram som rustet oss til å møte fremtidens utfordringer og tar del i de nye mulighetene den bringer.

Forankring i de verdiene vi som konservative alltid har holdt høyt, enten det er vår liberale arv - frihet og ansvar, mangfold og maktspredning - eller vår konservative bagasje - sosialt ansvar, tradisjon og kontinuitet.

40 Det er i balansen mellom de konservative og liberale verdiene vi finner grunnlaget for en politikk som verken er reaksjonær eller revolusjonær - men reformvennlig og fremtidsrettet.

45 Vi tar med det beste fra tidligere tider når vi utformer en politikk for dagens samfunn og ennå ufødte generasjoner.

Vi holder forvalteransvaret høyt:

50 Ansvar for å forvalte naturen og klimaet for neste generasjon.
Ansvar for å forvalte økonomien i et langsiktig og bærekraftig perspektiv.
Ansvar for å bevare og videreutvikle kulturarven vi alle er en del av.

Men kanskje viktigst av alt: Høyre tror på menneskene.

55 Derfor må forvalteransvar også dreie seg om hvordan vi kan løfte mennesker frem, istedenfor å holde dem tilbake.

60 Det er menneskers varme hender som yter hjelp og omsorg til dem som trenger det.

Det er mennesker med kunnskap og engasjement som hver eneste dag jobber for å gi våre barn den beste fremtiden de kan få.

65 Det er menneskers kloke hoder som forsker seg frem til nye løsninger på tidens store utfordringer.

70 Gode og trygge samfunn skapes ikke gjennom teknokratiske styringssystemer
eller overivrige politikere, men av oss som bor her - gjennom friheten til å ta våre
egne valg og leve våre liv slik vi selv ønsker, men med tillit og respekt for
hverandre.

75 Fellesskapsbegrepet er kidnappet av venstresiden. Arbeiderpartiet har redusert
fellesskap til politikk og byråkratiske bestemmelser.

Men fellesskap er mye mer enn offentlig sektor; velferd er mye mer enn
offentlige overføringer.

80 Det offentlige vil aldri erstatte fellesskapet mellom mennesker i familier, på
arbeidsplassene, i lag og foreninger.

Det offentlige vil aldri erstatte det personlige og sosiale ansvaret vi alle har som
medmennesker.

85 Gode liv skapes ikke over skatteseddelen alene.

Derfor vil Høyres mål aldri være en stat som er alt for alle.

90 Høyres mål er det frie, selvhjulpne individet som står på egne ben, skaper sine
egne muligheter og tar ansvar for seg selv og menneskene rundt.

Det er dette velferdssamfunnet skal bidra til å realisere.

95 Et springbrett av muligheter for alle, men også en utstrakt hånd når vi trenger
hjelp eller en ny sjanse.

Men aldri en erstatning for egeninnsats og pågangsmot.

100 Aldri et samfunn der rett er overordnet plikt.

Høyre har en viktig rolle i å skape større rom for folk og familier ved å skape
mindre rom for styringsivrige politikere.

105 Rom for frihet. Rom for ansvar.

Frihet til å velge noe annet, noe eget, noe andre ikke skal bry seg med.

110 Frihet for mennesker med gode idéer og pågangsmot til å lykkes, skape og utvikle - til å bidra!

115 For Høyre er mangfold, åpenhet og maktspredning blant demokratiets viktigste grunnpilarer.

Derfor har stortingsgruppen skrevet boken "Et samfunn med mangfold og maktspredning".

120

Martin Kolberg har møtt meg til debatt om boken denne uken.

Problemet til Kolberg er at han ikke skjønner hva mangfold og maktspredning er.

125

Nå forbauser det kanskje ikke oss, at Arbeiderpartiets partisekretær ikke skjønner maktspredning: Et søk i Arbeiderpartiets programmer gjennom partiets 121 år lange historie, viser at ordet maktspredning bare er brukt én gang.

130

Og jeg kan love dere at da de for en gangs skyld på 121 år tenkte i slike baner, så var det ikke politikernes makt som skulle spres*

135

Kolberg, det er så enkelt som at makten må være delt for at mennesket skal være fritt.

Nå har vi en regjering som tror politikerne vet bedre enn borgerne, som tror mer politikk og flere vedtak er svaret på alle utfordringer.

140 En regjering som mener private og alternative løsninger er en trussel mot Fellesskapet.

Arbeiderpartiet oppsummerte det så godt i valgkampslagordet fra i fjor: Alle skal med - i det Arbeiderpartiet bestemmer er best for deg.

Det fører til en politikk som gir mindre medbestemmelse og færre valgmuligheter.

- 150 En politikk der familiens rett til å velge hva som er best for foreldre og barn skal bestemmes av byråkrater og regjeringsdirektiv.

Alle skal med:

- 155 Fødselspermisjon skal tredeles og findeles.

Aller helst skal barnehagene være obligatoriske.

16-åringer skal gå på den skolen politikerne bestemmer.

160

Eldre, pleietrengende og pårørende skal ta det omsorgs- eller sykehjemstilbudet de får tildelt og være fornøyd med det.

Det er et sykdomstegn i et samfunn, når myndige mennesker umyndiggjøres.

165

Når eldre og ungdom fratas medbestemmelse over noen av de viktigste avgjørelsene i eget liv.

Sånn vil ikke barnefamilier, ungdom og eldre ha det!

170

Sånn vil ikke Høyre ha det!

Samtidig som enkeltmennesker og familiers handlingsrom svekkes, skjer det samme i lokalsamfunnene.

175

Maktspredning og demokrati forutsetter at det finnes et mangfold av kunnskap, interesser, meninger, ytringer og aktivitet.

- 180 Derfor er det bra at det finnes fellesskap å delta og utfolde seg i, utenfor både markedet og det offentlige.

Samfunnet blir sterkere, varmere og tryggere når fellesskapene bygges på

185 personlig ansvarsfølelse, eget initiativ og glede over å bidra og bety noe for
andre.

Frivillig engasjement er noe langt mer enn den sosialdemokratiske ideen om at
solidaritet og samfunnsansvar er noe vi har unnagjort når selvangivelsen er
190 levert.

Personlig omsorgsarbeid i familie og lokalsamfunn, innsamlingsaksjoner,
hjelparbeid og frivillig innsats i lag og foreninger viser at nordmenn har
utstrakt vilje og evne til å stille opp for andre - også når vi ikke må, også når vi
195 ikke får betalt for det.

Stadig hører vi at frivilligheten gjør en så viktig jobb for samfunnet, at den
burde ha vært underlagt staten. Og det er jo faktisk det som er i ferd med å skje.

200 Kulturdepartementet har nå vokst seg ut av kontorenes sine. Ikke fordi
satsingen på kultur har vært så voldsom, men fordi frivillig sektor skal
administreres.

Men det er ikke mye frivillig over en sektor som er satt under administrasjon*
205

Offentlig støtte knyttes stadig tettere til politisk korrekte samfunnsmål.

Norske filmer skal ha 40 prosent kvinner i nøkkelrollene. Men hva gjør du hvis
du vil lage film om "gutta på skauen"?
210

Kulturministeren forsøker å detaljstyre landets kulturliv. Ikke for å stille krav
om god kvalitet, men fordi han har meninger om kjønnsbalansen.

De som ikke føyer seg kan vinke farvel til statlige støttekroner som statsråden
215 mer eller mindre personlig forvalter.

Denne politikken har to tydelige konsekvenser. Den ene er at kunsten og
kulturen mister sin egenverdi og reduseres til virkemidler for politikken.

220 Den andre er at alle må holde seg inne med Trond Giske - og invitere ham til
stadig flere premiere-nachspiel.

225 Men regjeringen stopper ikke der. Stadig ser vi at Trond Giske fester grepet om norsk kulturliv gjennom å utnevne partifeller til styrene i kulturvirksomheter.

Nå er akkurat det siste ingen nyhet.

230 Det statlige eierskapet i næringslivet forvaltes jo på akkurat samme måte av denne regjeringen.

235 Staten svekker næringslivet, setter aksjonærfellesskapet og bedriftsdemokratiet til side og innfører stadig nye rammevilkår som setter statens interesser foran folkets interesser.

240 I konkurransepolitikken ser vi en regjering som setter venner og allierte i landbruket foran forbrukernes beste.

I oljesektoren sitter Staten på alle sider av bordet: Den regulerer, kontrollerer, eier og bestemmer.

245 Gjennom StatoilHydro-fusjonen var staten fødselshjelper for en tilnærmet monopolist på norsk sokkel.

Og jammen kjøpte de seg ikke inn i det største oljeserviceselskapet også*

250 Regjeringen sier at den gikk inn i Aker Solutions for å sikre et langsiktig og forutsigbart norsk eierskap.

Akkurat dét er en god tanke - men det burde være et langsiktig privat eierskap.

255 Det er noe forutsigbart og langsiktig med regjeringens næringspolitikk, og det er en imponerende langsiktig uforutsigbarhet.

260 Problemet er at regjeringen konsekvent svekker vilkårene for private eiere i Norge - for små- og mellomstore bedrifter og for gründere og entreprenører som ønsker å skape sin egen hverdag og tilføre samfunnet ny teknologi, nye arbeidsplasser, nye virksomheter og nye muligheter.

Vi vil ha det motsatte. Vi ønsker ryddige roller, klare konkurranseregler, et mangfoldig eierskap og gode rammevilkår for næringslivet i hele landet.

265

En viktig forbedring av rammevilkårene er bedre infrastruktur.

Det hjelper ikke å lage lenestoler som hele verden vil ha, hvis vi ikke klarer å transportere dem til markedet til en fornuftig pris.

270

Det hjelper ikke å skape nye jobber, hvis trengselen på veiene fører til at folk ikke kommer seg på jobb.

Det hjelper ikke å sette av tid til å besøke mormor, hvis man ikke rekker frem i tide.

275

Og som en Unge Høyre-representant var nær ved å si på et landsmøte: Det hjelper ikke å ha draget på damene, hvis veiene er så dårlige at damene er utenfor rekkevidde*

280

La det være klart: Høyre vil ha flere veier, bredere veier og bedre veier!

Den mest langsiktige og tålmodige kapitalen vi har i Norge, ligger i den store rekken av små og mellomstore familiebedrifter - bedrifter som har tatt felles ansvar for lokalsamfunn og ansatte, som stiller opp i vanskelige tider, bidrar med risikokapital og oppmuntrer til innovasjon og aktivitet i samfunnet rundt seg.

285

Vi vet at dette er ryggraden i norsk næringsliv og norske arbeidsplasser.

290

I Høyre mener vi at det skal lønne seg å arbeide, det skal lønne seg å investere, satse og ta risiko og det skal være mulig å bygge virksomhet sten på sten over generasjoner.

295

Slik skapes fremtidens Norge.
Slik skapes fremtidens velferd.
Slik skapes muligheter for alle!

300

Regjeringens største angrep på mangfold i Norge, er at private alternativer konsekvent skvises.

305 Vi ser det i rehabiliteringssektoren, der regjeringens politikk fører til voksende køer og nedleggelse av gode behandlingsmiljøer.

Vi ser det i barnevernssektoren, der regjeringen har bestemt at det ikke skal kjøpes plasser hos private, selv om køene vokser.

310

Vi ser det i barnehagesektoren, der de fleste offentlige barnehager har bedre rammevilkår enn private barnehager.

315

Vi ser det i skolen, der regjeringen har satt ned bom for valgfrihet for andre enn de som er rike, religiøse eller ønsker et pedagogisk alternativ.

Vi ser det i helsesektoren, der nedgang i køene i vår regjeringstid er snudd til oppgang i køene nå.

320

For regjeringen er det åpenbart bedre å stå i offentlig kø enn å få privat behandling betalt av det offentlige.

Noen mener vi svartmaler: Men det står i avisene hver eneste dag!

325

I Dagbladet leser vi om narkomane som nektes privat behandling i Rollag i Buskerud, selv om 4000 stoffmisbrukere står i kø for behandling.

I Aftenposten leser vi om barn i fosterhjemskø som nektes privat hjelp.

330

I Kommunal Rapport leser vi om 16 år gamle Stian Hansen som har kjempet mot det statlige barnevernet i ett år, for å få flytte fra ett privat tilbud til et annet. Staten ville ha Stian i et offentlig fosterhjem.

Regjeringen sier den fører en rettferdig, solidarisk og sosial politikk.

335

Men Jens Stoltenberg - når barn som trenger det, ikke får hjelp og et sted å bo fordi regjeringen ikke vil bruke private tilbud - hva er sosialt med det?

Hva er rettferdig med at mennesker med rehabiliteringsbehov etter sykdom og

ulykker, henvises til kø og forlenget lidelse fordi regjeringen setter ideologi foran rask og god behandling?

345 Hva er solidarisk med at lommeboken din avgjør hvilket sykehjem du skal bo på, hvem som skal stelle deg hjemme eller hvilken skole du kan velge?

Regjeringens varme fellesskap er en kald skulder for noen av dem som trenger det aller mest.

350 Regjeringen er mer opptatt av at alle skal ha det likt, enn at alle skal ha det godt.

At alle skal med, uansett om vi vil eller ikke.

355 Alternativet er Høyres løsning: Valgfrihet, mangfold og muligheter, ikke bare for noen, men for alle!

360 Høyre er ikke alene om å mene at regjeringen tar oss i feil retning.

De borgerlige partiene står samlet i vår motstand mot regjeringens ensretting av velferdstilbudene, mot vilkårlig og kortsiktig næringspolitikk og mot angrepene på familienes valgfrihet og medbestemmelse.

365 Mye av dette borgerlige fellesskapet er nærmere beskrevet i vår bok om mangfold og maktspredning.

370 For vi må samle oss om mer enn å være i opposisjon til regjeringen, dersom vi skal få gjennomslag for et alternativ til dagens ensretting.

Høyre har siden stiftelsen i 1884 søkt samarbeid om de store nasjonale løftene i norsk politikk.

375 Og like ofte har Høyre vært den fremste drivkraften for borgelig samling mot Arbeiderpartistaten.

Allerede i begynnelsen av forrige århundre var Høyre partiet som forsøkte å samle de moderate kreftene i Venstre og de konservative i Høyre, for å danne en

380 motvekt mot radikalismen.

Etter annen verdenskrig har Høyres historie handlet mye om å mobilisere og tilrettelegge for borgerlig samling og samarbeid, ved å søke sammen i opposisjon med sikte på å komme i posisjon.

385

Er det noe de fire borgerlige partiene har vist og viser, så er det at vi har mye mer til felles enn bare å være i opposisjon til regjeringen.

390

De fire ikke-sosialistiske partiene samarbeider om politiske saker hver eneste uke i Stortinget - om skattepolitikk, skolepolitikk, sosialpolitikk og mange andre saker.

Det er i det politiske fellesskapet alle de fire partiene deler vi må starte ferden mot borgerlig samling.

395

Jeg kan ikke garantere at de andre ikke-sosialistiske partiene vil samarbeide med hverandre om et regjeringsalternativ.

400

Men om ingen vil samarbeide med hverandre, så har de det til felles at alle vil samarbeide med Høyre.

Derfor er et sterkt Høyre ved valget i 2009 den fremste garantisten for at et borgerlig flertall gir en borgerlig regjering.

405

Høyre har stått i sentrum på ikke-sosialistisk side siden 1884 fordi Høyre er sentrum på ikke-sosialistisk side.

I erkjennelsen av avstand mellom de borgerlige partiene fant Høyre tidlig forutsetningen for borgerlig samling.

410

Som Jan P. Syse sa: "Vi må henge sammen eller bli hengt hver for oss".

Hambro skjønte dette.

415

Lindebrække skjønte dette.

Lyng skjønte dette da han la grunnlaget for å sprengte Arbeiderpartiets

maktmonopol i 1963.

420

Og senere plukket Willoch, Syse og Petersen opp arven etter hans arbeid.

Den sannhet Høyre har levd etter de siste femti årene holder vann den dag i dag:

Den raskeste veien til innflytelse og gjennomslag for alle de borgerlige partiene

425

går gjennom Høyre.

Kjære landsmøte - la oss gi et klart signal om hvor vi står:

Høyre vinger ikke!

430

Høyre viker ikke!

En stemme til Høyre er en stemme for borgerlig politikk, borgerlig flertall,

borgerlig regjering!

435

Verden rundt oss er i forandring. Det skaper forandring her hjemme også.

440

Forskjellene i samfunnet skapes ikke lenger av nedarvede privilegier som er til for de få og nektet de mange.

I dag holdes mindretallet utenfor i et samfunn der privilegiene er til for det store flertallet.

445

Velferdsstaten vi har innført klarer verken å hindre eller håndtere at antallet som faller utenfor vokser hver eneste dag, hvert eneste år.

I skyggen av velferdsstatens firkantede systemer, vokser det frem en gruppe

450

mennesker som ikke har de samme mulighetene som dem som står innenfor, enten det er fattige, rusmisbrukere, arbeidsledige, uføre eller ungdom som havner på skråplanet.

Det er verdt å merke seg at hver eneste gang venstresiden snakker om

455

velferdspolitik, fokuserer de nesten alltid på dem som står innenfor, og nesten aldri på dem som er utenfor.

460 Som det het i et av Arbeiderpartiets programmer: "Velferdsstaten er ikke noe sikkerhetsnett for de svakeste, men en livsform for oss alle"!

Jeg sier det motsatte: Velferdsstaten skal ikke være en livsform for alle, men en utstrakt hånd og en ny sjanse når vi trenger det.

465

Kunnskapssamfunnet skaper nye muligheter, men også store utfordringer for veldig mange mennesker.

470 Det er slutt på den tiden da skoletrøtt ungdom kunne banke på døren til nærmeste hjørnesteinsbedrift, og få seg en jobb for livet.

Min svigerfar Johnny, jobbet nesten 50 år i samme bedrift. For ungdom i dag er det utenkelig å jobbe mer enn fem år på samme sted.

475

De fleste skifter jobb fordi de vil. Dessverre er det mange som skifter eller mister jobb fordi de ikke klarer å henge med der de er.

480 Omstilling, ny teknologi og høyere kompetansekrav i nesten alle yrker, gjør at veien til utenforskap og offentlige støtteordninger er kortere enn den bør være.

I gamle dager var det enkelt å mekke bil - så enkelt at mange gjorde det selv. Du åpnet panseret og fant frem til defekte deler, tennplugg og viftereim.

485 På nye biler i dag, må du ha instruksjonsmanual bare for å finne batteriet, dersom du er blant de som klarer å få opp panseret*

490 Kravene i kunnskapssamfunnet omfatter oss alle. Derfor er en av de største utfordringene Norge har, å legge til rette for et kunnskapssamfunn der alle henger med.

Vi må bygge et kunnskapssamfunn som strekker seg fra barnehagen til doktorgraden.

495 Det betyr at vi må avlyse regjeringens hvileskjær i forskning og høyere

utdanning, og styrke spisskompetansemiljøene i hele landet.

Men like viktig er det å bygge kunnskapssamfunnet nedenfra, slik at alle henger
500 med og ingen faller utenfor.

Vi er ikke der i dag.

For mens kunnskapssamfunnet vokser frem, så vet vi at 1 av 5 går ut av
505 ungdomsskolen uten å kunne lese- og skrive skikkelig.

Vi vet at 330 000 voksne mennesker har svært mangelfulle lese- og
skriveferdigheter.

510 Vi vet at 1 av 3 elever avbryter eller ikke består videregående skole.

Og da er det ikke til å undres over at mange av våre medmennesker faller ut av et
arbeidsliv som krever stadig mer av oss.

515 Høyres mål er et samfunn med muligheter for alle.

Da må vi starte med det grunnleggende - en kunnskapsskole der alle har noe å
strekke seg etter og ingen faller utenfor.

520 Etter femti år med Arbeiderpartiets enhetsskole har vi sett hva deres
skolepolitikk innebærer - en skole der få har noe å strekke seg etter og mange
faller utenfor.

Da hjelper det lite at vi er gode på demokratiforståelse og sosiale ferdigheter.
525

Høyre vet hva veien videre er for norsk skole. Det er fem tiltak vi ikke kommer
utenom på veien til en skole med mer kunnskap og bedre kvalitet:

Punkt 1: Vi trenger en skole med mer ro og mindre bråk!
530

God disiplin og høye krav er viktige forutsetninger for at elevene skal lytte og
lære mer.

Punkt 2: Læreren skal være sjefen i klasserommet!

Vi har mange lærere i skolen som gjør en fantastisk jobb, og som garantert vil bli nevnt når elevene deres om noen år blir spurt om hvilken lærer de husker best. Vi trenger enda flere av dem!

540

Men da må læreren gjenvinne faglig og sosial autoritet i klasserommet.

Vi må gjøre mer for å beholde lærerne vi har gjennom tilbud om etter- og videreutdanning, men vi må også stille høyere krav og gi bedre betingelser til unge mennesker som ønsker å bli lærere.

545

Punkt 3: Vi trenger kunnskap om skolen for å få kunnskap i skolen.

Det betyr full åpenhet om resultatene på de nasjonale prøvene på skolenivå.

550

Punkt 4: Vi må ha skoleledere som leder skolen!

En ledelse som bruker resultatene til å heve kunnskapsnivået og som får frem det beste i både elever og lærere.

555

Å styre en skole er ingen lett oppgave, derfor skal den heller ikke tas lett på. Derfor bør det innføres krav til skolelederutdanning for å bli ansatt som rektor.

Punkt 5: Vi må ha en skole der flere fullfører og færre faller fra.

560

En av tre elever avbryter eller stryker i videregående skole. Det er uholdbart!

Vi må ha bedre rådgivning, mer leksehjelp og vekt på grunnleggende ferdigheter gjennom hele skoleløpet, og mulighet for mer praktisk rettet undervisning for elever som tar yrkesfag.

565

Som dere sikkert la merke til: Ingen av tiltakene handler om frukt og grønt i skolen*

570

En skole som gir barna frukt er vel og bra, men jeg foretrekker en skole som gir barna en fremtid, og foreldre som putter eplet i ryggsekken!

La meg si til Jens Stoltenberg og Bård Vegard Solhjell: Oppskriften på en god

575 skole er servert!

Det er bare å hente den. Vi trenger ikke flere ord nå - vi trenger handling!

580 I motsetning til regjeringen, så har vi i Høyre erkjent problemene med
enhetsskolen for lenge siden.

Men vi har kanskje tatt for lett på utfordringene som mange voksne møter i
hverdagen, på grunn av at de har vært elever i enhetsskolen.

585

Kunnskapssamfunnet berører oss alle, enten vi er tilskuere eller deltakere.

Men kunnskapssamfunnet er ikke som en fotballkamp, der mange tilskuere er
bra.

590

Vår ambisjon må være å få flere tilskuere til å delta.

700 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet. Det er et stort
problem for samfunnet at vi ikke greier å dra nytte av den kompetansen og
595 arbeidsevnen som finnes.

Men det som er virkelig ille, er at blant de 700 000 finnes det veldig mange som
både ønsker og egentlig kan bidra, men som ikke har mulighet til å gjøre det.

600 Å lykkes i arbeids- og samfunnslivet forutsetter blant annet grunnleggende lese-
og skriveferdigheter. I økende grad vil de med de svakeste basisferdighetene være
de mest sårbare for omstillinger og introduksjon av ny teknologi på
arbeidsplassen.

605 I dag vet vi, basert på en rapport Høyre har fått utarbeidet av Lesesenteret i
Stavanger, at 330 000 voksne har svært dårlige lese- og skriveferdigheter - men
også at så mange som 950 000 av oss leser dårligere enn vi burde.

610 Vi vet at over 40 prosent av dem som er uføretrygdet, også er blant dem med de
aller svakeste lese- og skriveferdighetene.

Vi vet at arbeidsledige gjennomgående har svakere ferdigheter enn de som er i

jobb eller studerer.

615

Og vi vet at de under 30 og de over 56 år er de som sliter mest med lese- og skrivevansker.

Kompetansen synker. Kravene øker.

620

Kravene kan vi ikke gjøre noe med. Derfor må vi satse på kompetanse, ikke bare i skolen, men for alle voksne mennesker som trenger ekstra hjelp og støtte for å mestre arbeids- og hverdagsliv.

625

Da vi satt i regjering startet vi "ny sjanse"-programmet, som dagens regjering nå har gitt det fine navnet "program for basiskompetanse i arbeidslivet".

Hvorfor gjøre det enkelt når det finnes adekvate, byråkratiske standardformuleringer?

630

Det viktigste var vel å fjerne synlige spor etter oss som startet det.

Målet med programmet er, i samarbeid med arbeidsgivere og ansatte, å hindre utstøting av arbeidstakere med svake grunnleggende ferdigheter gjennom opplæring på jobben.

635

Det er blitt kjempepopulært.

Det var en god begynnelse, men først og fremst for dem som allerede er i jobb.

640

Nå er tiden kommet for å gjøre noe for alle dem som står utenfor arbeidsmarkedet.

Vi må ha en kompetansepolitikk som gir voksne som mangler grunnleggende ferdigheter, en ny sjanse.

645

Livslang læring er et godt prinsipp, men enda bedre i praksis.

Derfor sendte jeg i fjor et brev til Bjarne Håkon Hansen og Øystein Djupedal der jeg inviterte dem med på en nasjonal dugnad for å bedre voksnes lese- og skriveferdigheter.

650

655 Jeg trodde dugnad var et hedersord i de kretser, men svaret var likevel litt "god jul og godt nyttår".

Derfor gjentar jeg invitasjonen i dag - og oppfordrer regjeringen til å gjennomføre fem tiltak så raskt som mulig:

660 For det første må det bli samsvar mellom opplæringsretten og opplæringstilbudet. Kort sagt: Vi må gi rettigheten et innhold og gjøre den reell.

For det andre må vi etablere et skrivesenter etter modell av Lesesenteret i Stavanger.

665

For det tredje må lærerkompetansen innenfor voksenopplæring styrkes.

For det fjerde må de som står utenfor arbeidsmarkedet, og som får hjelp av offentlige etater, automatisk få tilbud om kartlegging av språkferdigheter.

670

Jeg har i løpet av de siste årene møtt mange mennesker som sliter med selvfølelsen fordi de ikke klarer å håndtere praktiske oppgaver i hverdagen.

675 Dette påvirker folk mye sterkere enn mange tror, fordi det å ikke mestre oppfattes som noe å skamme seg over. Å ikke klare å fylle ut selvangivelse eller forsikringspapirer føles som et stort nederlag.

Folk står ikke i kø for å få denne hjelpen nå, fordi bare det å stille seg i kø for å få den hjelpen, er et stort skritt for veldig mange.

680

Derfor er det femte punktet at vi trenger en kampanje som bidrar til å redusere stigmaet det er å ha lese- og skrivevansker, slik at man innrømmer problemet og søker hjelp.

685 Å tilby grunnleggende kompetanse er et av de viktigste tiltakene vi kan gjennomføre for å få flere i jobb og færre på trygd; for at foreldre ikke skal føle seg dumme overfor sine barn, for at mennesker ikke skal miste selvrespekten.

690 Jens Stoltenberg sier at politikk er å ville. Da spør jeg: Når skal du begynne å ville noe for dem som trenger det aller mest?

Høyres mål er et samfunn som gir muligheter - ikke bare for noen - men for alle.

695

Kjære landsmøte,

700 De siste årene har den internasjonale utviklingen vært rivende.

Finanskrisen i USA, usikkerheten om Irak og Afghanistan, Irans kjernefysiske program, Russlands voksende selvsikkerhet, spenninger på Balkan som ikke slipper taket, nå sist uroen om Kina - listen over usikkerheter er lang.

705

Da må norsk sikkerhetspolitikk gi Norge sikkerhet. Men det eneste som er sikkert med denne regjeringen, er stadig mer usikkerhet.

710 Norsk europapolitikk må føre Norge nærmere våre allierte i Europa. Med denne regjeringen skapes det stadig større avstand til EU, større avstand til det største freds- og forsoningsprosjektet i Europa noensinne.

I utenriks- og sikkerhetspolitikken må Norge tale med én, tydelig stemme. Men regjeringen taler med tre - eller flere - stemmer samtidig.

715

Før NATO-toppmøtet i begynnelsen av april, opplevde vi en bitter, rødgrønn maktkamp for åpne mikrofoner. Det var ikke bare uverdigg for regjeringen, men også ødeleggende for Norges langsiktige interesser.

720 Derfor sier jeg til Jonas Gahr Støre: Det trenger ikke å være slik. Det er ikke for sent å finne tilbake til de lange linjene i utenrikspolitikken. Men du må våge å ta et valg - tåle kritikk fra dine radikale venner - og du må gjøre det nå, før det er for sent.

725

Høyre holder fast ved at Norge trenger et sterkt norsk Forsvar og medlemskap i NATO.

Det er grunnmuren i norsk sikkerhets- og utenrikspolitikk.

735 Våre kvinner og menn i uniform gjør en fantastisk innsats og en viktig jobb.
Vernepliktige og befal. På land, i luften og på sjøen. Her hjemme og i krevende
utenlandske operasjoner.

Norge er privilegert som har så godt kvalifiserte og motiverte soldater, med både
hodet og hjertet på rett plass.

740 På vegne av Høyre ønsker jeg å takke dem for den viktige innsatsen de gjør for
landet vårt, for oss alle!

Men den innsatsen våre militære styrker gjør ute, gir oss også noen forpliktelser.
745 Våre soldater fortjener et Forsvar som trener dem til oppgavene og gir dem
utstyret de trenger.

Da kan vi ikke svekke Forsvaret fremover - vi må styrke det!

750 Internasjonalt er det mange utfordringer, og fremst blant dem er fattigdom og
nød. Derfor må vi fortsette arbeidet for å løfte fattige mennesker og fattige land
gjennom handel og bistand.

755 Ikke minst må vi gjøre en kraftinnsats for å kompensere for matvarepriser som
har steget så mye, at barn som før var mette, nå er sultne.

760 I det lange perspektivet er det én utfordring som står over alle andre - som vil
ramme de fattige i verden spesielt hardt - og det er klimaendringene alle verdens
mennesker har bidratt til å fremprovosere - og noen av oss mer enn andre.

765 Ingenting er mer naturlig for et konservativt parti, enn å ta klimatrusselen
alvorlig: Å forandre måten vi lever våre liv, for å bevare miljøet for fremtidens
generasjoner.

Gjennom forskning, utvikling av ny teknologi, energisparing og kjøp av

770 klimakvoter i utlandet bidrar vi til en mer bærekraftig utvikling - og vi gjennomfører tiltak som - klimaendringer eller ikke, er nødvendige i en verden med økende ressursknapphet.

Vi sørger for en mer effektiv energibruk.

775

Vi sørger for at produksjonen av varer og tjenester i større grad skjer på naturens egne premisser.

Vi bidrar til teknologioverføring fra rike til fattige land.

780

Og vi bidrar til bedre lokalmiljø og større livskvalitet.

Selv om klimapanelet skulle ha tatt feil, så er dette mål og tiltak som er viktige, riktige og nødvendige - uansett.

785

Selv om jeg tror fullt og helt på at klimaendringene også er menneskeskapte, så ønsker jeg velkommen en debatt om i hvor stor grad og hvor mye.

790

Men jeg vil advare mot tanken om å ikke legge føre-var prinsippet til grunn. Det koster mye mindre å handle nå, enn å reparere senere.

Derfor er klimaforliket i Stortinget bare begynnelsen på det som må bli en langt mer offensiv miljø- og klimapolitikk i årene fremover.

795

Én ting kan jeg love: Det skal ikke stå på Høyre!

Kjære venner,

800

Dette landsmøtet er ett steg på veien mot stortingsvalget i 2009.

Men det er også så mye mer enn det. Politikk, som livet ellers, kan ikke måles i fireårsperioder.

805

Det kan ikke måles i kjappe medieoppslag som leses i dag og glemmes i morgen.

810 Det kan ikke måles i hva vi oppnår fra dag til dag eller fra år til år, men hva vi utretter for samfunnet fra tiår til tiår.

815 For etter at avisene har gulnet og endt sine dager som innpakkingspapir på fisketorget i Bergen, så er det noe annet og større som må stå igjen: Verdiene som legger grunnlaget for et godt samfunn.

820 Politikk handler til syvende og sist ikke om hva politikerne kan vedta, men om hvordan mennesker kan skape sine egne liv, bygge sin egen fremtid og bety noe for andre, hvordan vi hver for oss, og i fellesskap, kan bidra til å utvikle samfunnet vi lever i.

825 Det handler om hvilket samfunn våre barn, barnebarn og oldebarn skal oppleve, og hvilke muligheter fremtiden kan bringe.

Målet med dette landsmøtet må være å gi vårt bidrag til en ny kurs for Norge, vårt bidrag til et samfunn med muligheter for alle!

Godt landsmøte!

830 **Kilde**
www.høyre.no

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/et-samfunn-med-muligheter-for-alle>

835

840

845